zondag 18 oktober 2020, Stadskerk Nijmegen (OCP), Toine van den Hoogen

[1e lezing: Jesaja 45,1-7] (Willibrordvertaling)
1 Zo spreekt Jahwe tot Kores zijn gezalfde, die Ik bij de rechterhand heb genomen, om volken voor hem neer te leggen en koningen de gordels van de heupen te rukken, en voor hij komt de deuren te ontsluiten, zonder dat een poort gesloten blijft: 2 Ik zal voor u uitgaan, steilten maak Ik vlak voor u, bronzen deuren zal Ik breken en ijzeren sluitbomen verpletteren. 3 Geheime schatten geef Ik u, voorraden die verborgen zijn, zo zult gij erkennen dat Ik Jahwe ben, die u roept bij uw naam, de God van Israël. 4 Omwille van Jakob mijn dienstknecht, om Israël mijn uitverkorene, heb Ik u bij uw naam geroepen, u een erenaam gegeven - en gij kende Mij niet. 5 Ik ben Jahwe en niemand anders, buiten Mij is er geen god; Ik omgord u, - en gij kent Mij niet. 6 Zo zullen zij erkennen, van de opgang der zon tot aan haar ondergang, dat er niemand anders is dan Ik alleen: Ik ben Jahwe, en niemand anders. 7 Ik, die het licht vormt en de duisternis schept, die vrede maakt en onheil schept, Ik, Jahwe, ben het die dit alles doet.

[evangelie: Matteüs 22,15-22] (Willibrordvertaling)
15 Toen gingen de Farizeeën onder elkaar beraadslagen hoe ze Hem in de val konden laten lopen. 16 Zij stuurden hun leerlingen met de Herodianen op Hem af met de vraag: "Meester, wij weten dat Gij oprecht zijt en de weg van God in oprechtheid leert; en Gij stoort U aan niemand, want Gij ziet de mensen niet naar de ogen. 17 Zegt ons daarom: Wat dunkt U, is het geoorloofd belasting te betalen aan de keizer of niet?" 18 Maar Jezus doorzag hun valsheid en zei: "Waarom probeert gij Mij te vangen, gij huichelaars? 19 Laat Mij de belastingmunt eens zien." Zij hielden Hem een denarie voor. 20 Hij vroeg hun: "Van wie is deze beeldenaar en het opschrift?" 21 Zij antwoordden: "Van de keizer." Daarop sprak Hij tot hen: "Geeft dan aan de keizer wat de keizer toekomt, en aan God wat God toekomt." 22 Toen zij dit hoorden, stonden zij verwonderd; zij lieten Hem met rust en gingen heen.

[overweging:]
Vandaag wil ik met jullie stilstaan bij een klein woordje in de tekst van het Evangelie, het woordje 'van'. In de evangelietekst luidt het: 'geef aan de keizer wat van de keizer is en geef aan God wat God toebehoort'.

Beroemde woorden. Ook beruchte woorden. Lang zijn ze verstaan als woorden die passen zouden in een twee-rijken leer, lang zijn ze verstaan als woorden die passen zouden binnen de eigen rechtsorde van de staat en daarvan onderscheiden, die van de kerk.

Een belastingmunt droeg de beeltenis van de keizer, van de keizer die als godheid vereerd werd en op die manier het middelpunt van het keizerrijk vormde. Daarin vloeien religieuze wereldvisie en rechtsorde ineen. Maar hoe zit dat met de woorden 'wat God toebehoort'?

De Perzische koning Cyrus wordt door de joodse gelovigen beschouwd als ‘de gezalfde van God’, als de mens die God bij zijn rechterhand neemt, als Gods zoon. Hij wordt de belichaming van ‘wat God toebehoort’, hij wordt de belichaming van ‘verborgen schatten’, hij wordt beschouwd als de mens wiens naam ernaar verwijst dat er niets is buiten de naam van God, van de Heilige, van God die licht schept en vrede maakt. Geef aan God wat God toebehoort, zegt de Evangelietekst. Dat betekent niet een boedelscheiding tussen wereldlijk en geestelijk, of een onderscheid tussen rechtsorden. De zin ‘geef aan God wat God toebehoort’ betekent dat je kunt leven vanuit het licht dat God schept, en vanuit de vrede die God maakt. Dat zijn de ‘diep weggeborgen rijkdommen’ waarover de Jesajatekst spreekt.

De tegenstanders van Jezus in de Evangelietekst vandaag noemen hem iemand die zich aan niemand iets gelegen laat liggen. Ze hebben gelijk, geloof ik. Wie leven kan vanuit deze diep weggeborgen rijkdommen, is een vrij en onafhankelijk mens. Zij en hij leven vanuit een diepe vrede omdat ze leven vanuit het licht dat God schept. Is dat niet de beste reden om dan kritisch te zijn over rechtmatigheid en rechtvaardigheid van belastingen??!

Toine van den Hoogen, t.vdhoogen@gmail.com